

VERSLAG

OVER HET

BESTUER EN DEN TOESTAND DER ZAKEN

VAN DE

STAD TURNHOUT,

door het kollegie van Burgemeester en Schepenen
aen den Gemeente Raed,

IN ZYNE OPENBARE ZITTING VAN DEN 6ⁿ OCTOBER 1831,
VOORGEDRAGEN.

TURNHOUT.

BREPOLS EN DIERCKX ZON.

Zyne Heeren!

Overeenkomstig en om aan de verplichtingen die ons het artikel 70 der gemeente wet oplegt, te voldoen, hebben wy de eer UEd. ons jaerlyksch verslag over het bestuer en den toestand der zaken dezer stad te doen.

Wy hebben hetzelfde, even als in de vorige jaren, volgens den verlangden vorm opgesteld.

Titel I.

Staat der bevolking.

De bevolking van onze stad en derzelver gehuchten bestond op 31 december 1849, uit 14,541 zielen, te weten:

	Pers.	Mann.	Vrouw.
	7,065		7,278
Hierby te voegen:			
1° Het getal der behoorten gedurende het jaer 1850	209		177
2° Id. der persoonen die zich gedurende dat tydstip alhier zyn komen vestigen	196		269
	7,468		7,724
Hiervan af te trekken:			
1° Het getal der overledenen	156		165
2° Id. der persoonen welke de stad hebben verlaten . . .	244		252
	400	415	400 415
	7,068		7,509
	Algemeen totaël		14,577

wezenlyke bevolking op den 31^{en} december 1850.

Het is eene opmerkenswaardige byzonderheid dat onze bevolking op 31 december 1850 juist dezelfde is die wy op voormeld tydstip van 1847 hadden.

BEWEGINGEN VAN DEN BURGERLYKEN STAND.

GEDOORTEN, STERFGEVALLEN, HUWELYKEN, ECHTSCHIEDINGEN,
ERKENDE EN GEWETTIGDE KINDEREN.

GEDOORTEN.

Van het mannelyk geslacht	209
» vrouwelyk »	177
	<hr/>
Totaal	386
In 1849 beliep het getal der geboorten op	417

Vershil in min 31

Onder de voormelde geboorten in 1850 zyn er dry tweelingen, waarvan 4 jongens en 2 meisjes. En tussehu de 586 geboorten telt men 20 onwettige kinderen of 1 op 19.

DOODGEBOREN.

Der twee geslachten in 1850	26
» » » 1849	26
	<hr/>
Vershil	»

STERFGEVALLEN.

Van het mannelyk geslacht	456
» vrouwelyk »	465
	<hr/>
In 1849	519
	<hr/>
	409

Vershil in min 90

In dit getal zyn de doodgeboren niet begrepen. Gevolgelyk overtreffen de geboorten de sterfgevallen met 67 personen.

HUWELYKEN.

Tusschen jongens en meisjes	77
» jongens en weduwen	3
» weduwenaren en meisjes	20
» weduwenaren en weduwen	6

In 1849	Totaal	106
		<hr/>
		125

Vershil in min 19

ECHTSCHIEDINGEN.

Geene.

ERKENDE KINDEREN.

In 1850	2
In 1849	»

Vershil in meer 2

GEWETTIGDE KINDEREN.

In 1850 zyn er 8 kinderen, 5 jongens en 3 meisjes, door het huwelyk gewettigd, te weten: een jongen en twee meisjes van 3 maenden tot 1 jaer, een jongen van 2 tot 5 jaer, dry jongens van 5 tot 10 jaer en een meisje van 10 tot 15 jaer.

VERANDERINGEN VAN WOONPLAETS.

Sedert den 1^a january tot en met den 31^a december 1850 zyn er in onze stad komen wonen:

Van de gemeenten uit deze provincie	158	mann.	181	vr.
Uit andere gemeenten des ryks	58	»	50	»
En uit andere koningryken en landen	20	»	58	»

Zamen 196 » 269 »

Er zyn tussehu het voormeld tydstip van hier vertrokken:

Naer gemeenten in deze provincie	174	mann.	170	vr.
Naer andere gemeenten in het ryk	55	»	57	»
En naer andere koningryken en landen	15	»	25	»

Zamen 244 » 252 »

Dus zyn er in onze stad 17 personen van het vrouwelyk geslacht meer komen woonen dan vertrokken, terwyl er 48 meerder van het mannelyk geslacht zyn vertrokken dan komen woonen.

AENMERKINGEN OMTRENT HET HOUDEN DER REGISTERS VAN DEN BURGERLYKEN STAND.

De registers van den burgerlyken stand worden steeds by volharding met de grootste nauwkeurigheid gehouden.

VERIFICATIE DER REGISTERS VAN DEN BURGERLYKEN STAND.

De nedergelegde registers op de regtbank hebben sedert verscheidene jaren aen den Procureur des Konings geene aenleiding tot aenmerkingen gegeven.

Titel II.

GEMEENTE BESTUER.

Gemeente-raed.

In onzen gemeente-raed, die overeenkomstig het art. 4 der wet van 30 maart 1856, uit 15 leden moet bestaan, is geen enkele vacatuer.

Den laetsten dynsdag van deze maend zullen de gemeente kiezers, ingevolge het art. 20 der gemelde wet, tot de vernieuwing van de kleinste helft des raeds, welke met 1° january aenstaende afstreedt, worden opgeroepen.

De heeren raedsleden, wier maendaet op voormeld tydstip eindigt, en welke allen kunnen herkozen worden, zyn : J. F. Noten, N. Van Ballaer, J. B. Straelen, Jos. Marynen, B. Caers en Ad. Stynen.

Kollegie van burgemeester en schepenen.

De eenigste wyziging, welke dit heeft ondergaen, is dat de heer J. J. D. Capet, die 24 jaren het ambt van secretaris met kunde en yver had waergenomen, in de maend maart jl. is overleden. Deze man, die, als secretaris, vele diensten aen de stad heeft bewezen, had niet

alleen door zyn goedaerdig karakter en bereidwillige gediensigheid de achting van zyne medeburgers verworven, maer werd ook door zyne onderhoorigen als een vader aenzien, bemind en gehoorzaemd.

De raed heeft den heer P. J. Heuvelmans, die sedert 1837 het ambt van eersten klerk ten stadhuize bediende, met eenparige stemmen tot zynen opvolger genoemd.

Het getal der zittingen van het kollegie, waervan proces-verbael in 1850 is opgemaakt, beloopt tot 99.

Overigens heeft de stad een verlies te betreuren. De heer J. B. Wouters, die, als ontvanger van het octrooi, onze inwooners, was het mogelyk, diensten bewees, en welke als secretaris van het bureel van weldadigheid, den armen nuttig was, is in den jeugdigen ouderdom van 55 jaren, na eene korte ziekte, overleden.

De heer H. Wagemans is thans tydelyk met deze functie belast; doch UEd. zult eerstdaegs over zyne eindelyke vervanging moeten beslissen.

Personeel en inrigting der bureelen.

Dit heeft op het stads-secretariaet geene verandering ondergaen. Zelfs is de plaets van eersten klerk tot nu toe niet aengevuld geworden.

Kieslysten.

De kieslysten over de jaren 1851 en 1850 geven by vergelyking den volgende uitslag.

Jaer.	KIEZING VOOR DE FORMING		
	der wetgevende kamers.	van den provincialen raed.	van den gemeente raed.
1851	248	237	315
1850	243	233	305
Verschil	in meer	5	10
	in min	»	»

De herziening van deze lysten hebben geene aenleiding tot reklamen gegeven.

Zie hier de herhalende tabel der verschillende staten en beroepen, waertoe de personen, op de kieslyst gebragt, voor de wetgevende kamers behooren.

Zackwaernemers.	2
Ambachtsmannen.	23
Herbergiers.	4
Advocaten.	2
Procureurs.	2
Beenhouwers.	4
Brouwers.	6
Tappers.	7
Landhouwers.	57
Aennemers.	6
Gepensionneerde ambtenaers.	1
Nyverheids-oefenaers.	28
Regters of raedsheeren.	4
Officieren van 't openbaer ministerie.	2
Griffiers.	1
Kooplieden en slyters.	17
Genoes- en heelmeeesters.	5
Maelders.	7
Ministers der oercediensten.	6
Handelaers.	21
Getiteld en ongetiteld edellieden.	1
Notarissen.	3
Zilvermeders.	3
Bankelbakkers.	1
Artscnyberciders.	2
Leeraers.	3
Eigenaers.	5
Renteniers.	15
Ambtenaers of beambten in werkelyken dienst.	10
Totael.	248

Lyst der jury.

De naemlyst der personen die onze stad als jury kunnen worden geroepen, en welke alle jaren by voortdoring met de grootste oplettendheid wordt herzien, beloopt voor dit jaer ten getalle van 52, en in het afgehoopen jaer was hetzelfde 48.

Kiezingen.

Zoo als wy hier voren onder den titel gemeentebestuer hebben gezegd, zal er den laetsten dynsdag van deze maend eene kiezing plaats hebben tot het vernieuwen van de kleinste helft van onzen gemeente-raed. Ten gevolge der onthinding van het Senaet, heeft er op 27 september jl. alhier eene kiezing voor eenen senator plaats gehad. Deze kiezing heeft voor uitslag opgeleverd, dat de heer Gilles-Roose van 's Gravenwezel, oud-senator, door de aenwezige kiezers, om zoo te zeggen, eenstemmig is herkozen geworden.

Bewegingen der zaken van het bestuer.

Sedert den 1° october 1850 tot den 30° der afgeloopene maend, zyn er buiten de gewoone zittingen van het collegie van burgemeester en schepenen, 50 vergaderingen van den gemeente-raed geweest.

De processen-verbael dezer laetste vergaderingen handelen over omtrent de 126 verschillende zaken. Gedurende het opgemeld tydstip zyn er ook, behalve de statistieke en andere werkzaamheden, die steeds by aenhouding vermeerderen, 964 brieven geschreven.

Stadsschriften.

Het klein getal personeel van ons stads secretariaet, heeft uit hooide van zyne menigvuldige werkzaamheden, sedert 1847 aen de begonnene rangschikking der oude stadsschriften niet meer kunnen werken.

Gemeente goederen.

ROERENDE EN ONROERENDE GOEDEREN.

Zie hier over ons verslag van 1849-1850.

AENKOOPINGEN, VERKOOPINGEN EN MANGELINGEN.

De stad heeft sedert ons laetste verslag geene aenkoo-
pingen, verkooping en mangelingen gedaen.

Over uwe beraedslagingen wegens de voorgenomene
mangeling met jufvrouw M. De Nel, sedert 1849 aen de
goedkeuring van het staetsbestuur onderworpen, is tot
heden toe nog geene beslissing genomen.

Betwistbare zaken.

De stad heeft geene betwistbare zaken by de gerechts-
hoven te beweren.

Gemeente reglementen.

Sedert ons laetste verslag is er een nieuw stads regle-
ment wegens de ruiming der latrinen in zwang gesteld.

Titel III.

GEMEENTE INKOMSTEN.

*Ontleding van de gemeente rekening van 1850 en waerdeer-
ing der begrooting voor 1852.*

GEWOONE EN BUITENGEWOONE ONTVANGSTEN.

A. GEWOONE.

Erfelyke inkomsten.

	Rekening.	Begrooting.
Verhuring van huizen en andere op- brengende eigendommen . fr.	1155-53	1000- »
Verkoop van turf, schadden en hout.	2092-20	1000- »

*Gemagtigde heffingen, schattingen
en belastingen.*

Voor het onderhoud en verbeteren der buertwegen	5787-20	5500- »
Opbrengst van het staengeld op de straten en markten	1961-29	1700- »
Gewoone additionele centimen op de belastingen.	5495-08	3400- »
1/3 der belastingen op de honden	»- »	500- »
Stads-octrooi	66145-68	64500- »
Belasting op de boter, wegens de vermoedelyke slyting door dege- nen die koeijen houden.	1727-86	1700- »
Idem op haver, hooi, strooi en voor- gevels der huizen.	15074-12	12600- »
Idem op de rytuigen, op veren of riemen	555- »	570- »
Idem ingevolge het art. 75 der wet over de burgerwacht 1849.	846-54	600- »
Id. id. id. 1850.	721-24	
Opbrengst der hoeten	535-07	600- »

Andere ontvangsten.

Opbrengst der akten van den bur- gerlyken stand	71-11	70- »
--	-------	-------

B. BUITENGEWOONE.

Goed slot der vorige rekeningen	25078-26	17076-76
Idem van de begrooting van 1851	»- »	3745-06
Toelage van de provincie voor de stads teekenschool	300- »	500- »
Idem voor de gemeente scholen.	862- »	1800- »
Idem en van den staet, voor het stom-dooft kind Verheyen	300- »	200- »
Vershillende ontvangsten.	2491-07	2100- »
Verkoop van gemeente goederen, heidegronden en jongen mast.	500- »	600- »

Wedergaef van verschoten gelden aen de weezenhuizen	50- »	50- »
Buitengewoone opcentimen	7075-09	4181-97
Persoonelen omslag voor de nacht- wakers	1255-22	1200- »
Militaire logementen enz.	»- »	1000- »
Bedrag der leeningen	5000- »	»- »
Intrest van de leening van 1848.	19- »	»- »
Totaal fr.		121148-75 121848-75

GEWOONE EN BUITENGEWOONE UITGAVEN.

	Rekening.	Begrooting
1° Kapittel, huishoudelyk plaetse- lyk bestuer	fr. 16211-19	16092-24
2° Kapittel, publicke veiligheid en gezondheids-gesteltenis	10561-86	12220- »
3° Kapittel, gemeente werken	6515- »	10400- »
4° Kapittel, handel en scheepvaart.	8-65	»- »
5° Kapittel, casernering, logemen- ten en militaire transporten	146-65	1000- »
6° Kapittel, publicke weldadigheid	56202-91	56961-64
7° Kapittel, eeredienst	»- »	1025- »
8° Kapittel, openbaer onderwys	6699-18	7800- »
9° Kapittel, schoone kunsten	1455-10	1700- »
10° Kapittel, gevestigde schuld	15558-26	19585-63
11° Kapittel, regelingen	570-76	»- »
12° Kapittel, herhalingen	1784-02	6000- »
13° Kapittel, buitengew. uitgaven	1756-52	2120- »
14° Kapittel, verschillende uitgaven	1625-14	1659-55
15° Kapittel, nieuwe werken en by- zondere uitgaven	15413-07	5000- »
Totaal fr.		112587-22 121444-04

Uitkomst van de begrooting voor 1852.

Ontvangsten	fr. 121848-75
Uitgaven	» 121444-04
Overschot fr.	404-69

Leeningen.

By ons laetste verslag deden wy UEd. kennen dat het bedrag van de nog in handen zynde obligatiën beliep op fr. 87500- »

Zoo als wy dan meldden moesten er op het einde van het verledene jaer nog zes obligatiën, bedragende zamen fr. 3500- » worden ingetrokken, hetwelk ook heeft plaats gehad, ci fr. 3500- »

In het begin van dit jaer zyn er ook nog zes obligatiën, bedragende insgelyks fr. 3500- » afgelegd ge- worden, ci

» 3500- »
fr. 7000- » 7000 »

Dus blyven er nog voor obligatiën in handen.

fr. 80500- »

In de begrooting voor 1852 hebben wy voorgesteld van met 1° january in te trekken, te weten:

Van de leening van 1845 twee obligatiën van fr. 1000- » fr. 2000- »

Van de leening van 1847 zeven obligatiën van fr. 500- » » 3500- »

En van de leening van 1848 vier obligatiën van fr. 500- » » 2000- »

Totaal fr. 7500- »

Gevolglyk en wanneer wy niet verplicht zullen zyn van de dry obligatiën uit te geven die wy tot nu toe hebben wederhouden, zal het bedrag der leeningen voor 1852 niet meer dan op fr. 75000- » heloopen.

Schulden.

Het verledene jaer deden wy UEd. kennen, dat de gevestigde stadsschuld, die op 5 maart 1851 fr. 75981-29

bedroeg, door de gedane afleggingen, sedert dien tyd, nog beliep fr. 62084-65

Op 24 x^{ber} jl. is er nog eene obligatie gevende 5 % interest, bedragende fr. 1269-84 afgelegd geworden, ci » 1269-84

Dus blyft er nog van dezeschuld bestaen fr. 60814-79

En de hier voor te betalene interesten bedragen nog fr. 2614-52.

Van de eischbare schuld, welke op den 6 x^{ber} 1825 op ned. f 50892-92 1/2 of fr. 107,709-89 beliep, waren er op 1° 8^{ber} 1850 maer 115 obligatiën, gevende 5 % interest meer in handen. En het kapitaal beliep hiervan ned. f 5650-» of fr. 11957-67. Sedert zyn er nog 69 obligatiën van ned. f 50 » afgelegd, fr. 7501-59

Gevolglyk blyft er' nog van deze schuld fr. 4656-08 » 4656-08

Totaal fr. 65470-87

Financiële gestellenis.

De verbetering van onzen stads financiëlen toestand; dien wy nu sedert twee jaren aen UEd. hebben doen kennen, blyft volhardend.

Het is ons aengenaem te kunnen verklaren, dat wy dit jaer de zes buitengewoone opcentiemen, die men sedert 1849 heeft moeten innen, om aen de stads benoedigheiden te voldoen, en wel namelyk om het bureel van weldadigheid en de liefdadige gestichten te ondersteunen, voor het jaer 1852 kunnen afschaffen.

En ofschoon het stedelyk octrooi dit jaer waerschyntlyk niet zoo veel als in 1850 zal opbrengen, doet de toekomst eene volhardende verbetering beloven. Ja, wy durven verzekeren, dat, wanneer er geene ongelukkige en onvoorziene voorvallen in 1852 plaats hebben, wy nu voortaan alle jaren onze burgeren zullen kunnen ontlasten. Doch wy moeten voorzichtig te werk gaen en onverhoeds geene belastingen afschaffen, die men soms een of twee jaren later wederom zoude moeten vragen.

Derhalve laet ons langzaam, doch aenhoudend, vooral tot het bekomen van vermindering voor de kleine burgerklas, werken.

Opgemeld octrooi, dat gedurende de acht eerste maenden van 1850 zuiver had opgebracht fr. 40791-15 heeft dit jaer op gezegd tydstip maer gegeven » 38665-62

Vershil in min fr. 2127-55

Deze vermindering slaet namelyk op de wynen, den genever, de bieren, de varkens, de steenkolen en de bouwstoffen.

Comptabiliteit.

BEGROOTING VAN 1851.

De stedelyke begrooting voor het loopende dienstjaar 1851, is door de bestendige deputatie van den provinciaalen raed, in zyne zitting van den 3° january jl. vastgesteld, te weten :

De ontvangsten op fr. 124099-82
De uitgaven op » 120556-76
En het overschot op fr. 5745-06

Op dit overschot en op de vrye stadsfondsen is er een crediet van 6000 franken geopend.

De gemeente comptabiliteit wordt by voortduring op eene klare en regelmatige wyze gehouden.

Rekening.

De rekening van den gemeente ontvanger over het dienstjaar 1850, tydelyk ingeleverd en voorloopig vastgesteld, toont aen :

Dat de ontvangsten van allerlei aard bedragen fr. 154678-16
Dat de gewoone en buitengewoone uitgaven belooopen » 112587-22
En het goed slot fr. 22290-94

Pensioenkas.

Zie ons vorig verslag over 1847-1848.

Titel IV.

LIEFDADIGE GESTICHTEN.

Bureel van weldadigheid.

In het bestuer van ons bureel van weldadigheid is sedert ons laetste verslag geene verandering geschied. Wy durven ook verhopen dat al de heeren leden van voornoemd bestuer, aen welke wy allen dank schuldig zyn, de stad van de belanglooze diensten, welke zy met zoo veel yver en welwillendheid bewyzen, niet zullen berooven. Want zoo als wy in ons vorig verslag zegden, is het slechts na eenige jaren dat een armmeester, door ondervinding, de huichelary, de kuiperyen en de listen van die persoonen leert kennen, die veelal door hun slecht gedrag en luiaerdy, niet alleen onnuttige, maer zelfs gevaerlyke wezens der maetschappy worden, en bovendien de vruchten, door het zweeft van den spaerzamen burger gewonnen, helpen verteren en de uitgaven van het bureel jaerlyks doen vermeerderen.

Het is waerlyk te bejammeren, dat ons staetsbestuer, hetwelk menigwerf eereteekens aen zyne ambtenaren voor dezen of genen bewezen dienst verleent, niet meerder op die persoonen denkt, welke zich sedert verscheidene jaren, zonder belang, teenemael uit menschevriendheid voor hunnen evenmensch altoos ten dienst staen, en die tot loon voor hunnen arbeid gewoonlyk niets dan onaengenaemheden ontvangen van hen, welke zy ondersteunen.

Roerende en onroerende goederen.

Deze hebben geene veranderingen ondergaen.

Giften en legaten.

Het bureel is sedert ons laetste verslag met geene giften of legaten begunstigd geworden.

Aenkoopinggen, verkoopinggen en mangelinggen.

Hierover hebben wy geene veranderingen aen testippen.

Afleggingen en aenleggingen van kapitalen.

Sedert ons laetste verslag is er aen 't bureel afgelegd geworden :

1° door de stad vyf obligatiën, twee van fr. 1000-» en dry van fr. 500-», ei	fr. 5500- »
2° door Martinus Brusselleers, te Schuerhoven, een jaerlyksche cyns van fr. 1-24 aen de penning 20 met	» 24-90
3° door Jan Baeten, te Papenbruggen, een jaerlyksche cyns van fr. 6-35 aen de penning 25 met	» 158-75
4° door P. Broeckx, twee jaerlyksche cynsen ieder van fr. 2-42, aen de penning 20 met	» 96-80
en 5° door de erven Gouweloos eene repten van fr. 1000-», aen 5 % met	» 1814-05
Totael	

Ter vergoeding heeft men met deze somme aengekocht belgische obligatiën 2 1/2 % voor een nominael kapitaal van fr. 11000-» en nog fr. 22-62 in de spaerkas gestort.

Comptabiliteit.

De comptabiliteit van het bureel wordt voortdurend op eenen regelmatigen voet gehouden.

De vastgestelde rekening van den ontvanger over het dienstjaer 1850, geeft op :

Dat de ontvangsten van allen aerd bedragen ter somme van	fr. 40195-07
Dat de uitgaven van allen aerd beloopden ter somme van	» 57587 40
En dat het goed slot bedraegt	fr. 2605-67
De vastgestelde begrooting voor het dienstjaer 1851 bedraegt in :	
Ontvangsten	fr. 56858-50
Uitgaven	» 56797-79
Overschot	fr. 40-71

Statistische opgave van de behoefte.

Alhoewel er sedert ons laatste verslag gedurig werk voor de daglooners in de wateringén, te Ravels en te Arendonck, is geweest, en dat de prys der levensmiddelen omtrent dezelfde als in 1849 is gebleven, hebben wy weinig verbetering deswege bekend te maken. Waerlyk, wy moeten het herhalen, er zullen maetregelen moeten worden genomen om den kanker van het pauperismus in onze stad te bevechten. Want eensdeels, onze burgerklas moet, om zoo te zeggen, bestendig een derde van de bevolking, waarvan zy nooit voordeel heeft, ondersteunen; en anderdeels, de meesten der mindere burgerklas schamen zich niet meer, van, wanneer hunne ouders niet meer den kost kunnen winnen, de armmeesters te bedreigen van deze persoonen, waeraen zy zoo veel dank verschuldigd zyn, als ontaerde te verstooten en te verlaten, om alzoó eenen geldyken onderstand te bekomen.

Volgens de aen ons gegevene inlichtingen heeft men sedert october 1850 moeten ondersteunen :

Onophoudelyk	1004	persoonen.
Meer dan 6 maanden	995	»
Meer dan 3 maanden	520	»
Toevalliglyk	1905	»
	<u>Totaal 4424</u>	»

En behalve dit getal nog moeten uitbesteden :

Verlatene kinderen en weezen	87
Oude mannen en vrouwen	151

Totaal 218

De verplegings-kosten van onze behoefstigen in vreemde hospitalen, enz. die wy in 1850 hebben moeten betalen, beloopt tot fr. 5289-97, of fr. 71-24 meerderdan in 1849.

Onderstands-uitdeelingen.

Zie hierover onze vorige verslagen.

Betwistbare zaken.

Deze zyn er by het bureel niet.

Godshuizen.

BESTUER.

Over het bestuer van onze godshuizen, dat geene moeite spaert om met de weinige middelen, waerover het kan beschikken, in de benooidgheden te voorzien van de gestichten welke aen deszelfs zorg zyn toevertrouwd, moeten wy gelukkiglyk van geene verandering gewag maken. Wy achten het derhalve van onze pligt aen gemeld bestuer, dat by volharding groote diensten aen de stad blyft bewyzen, hierover onzen openhartigen dank te betoonen.

Roerende en onroerende goederen.

Deze hebben sedert ons laatste verslag geene verandering ondergaen,

Giften en legaten.

Sedert ons laatste verslag is het jongens weezenhuis met eene gift van fr. 1000-» door de erfgenamen van Paulus Mermans begunstigd geworden.

Afleggingen en aenleggingen van kapitalen.

Sedert ons laatste verslag zyn er aen de godshuizen afgelegd geworden :

- Aen de infirmary van 't Beggynhof,
1° door H. Bastyns, te Beersse, eene obligatie van fr. 654-92
- 2° door Renders, te Casterlé, een jaerlyksche eyns van fr. 5-62 aen de penning 25 met » 90-50
- En 5° door P. Smans, te Lille, eene rente aen 3 % van » 665-17

Met deze penningen heeft voornoemd gesticht twee belgische obligatiën, ieder van fr. 1000-» gevende de eene vier en de andere 5 % interest, aengekocht.

Overigens heeft het jongens weezenhuis met de gelden welke het in de spaerkas had, daerby gevoegd de opge-

melde gift, negen belgische obligatiën van fr. 1000-», 7 à 5 % en 2 à 2 % verkregen. En het meisjes weezenhuis heeft met vroeger afgelegde penningen eene belgische obligatie van fr. 500-» aen 4 1/2 % kunnen aenkoopen.

Comptabiliteit.

De comptabiliteit wordt op eenen goeden voet gehouden.

De vastgestelde begrootingen voor het dienstjaar 1851 bedragen, te weten ;

	ONTVANGSTEN.	UITGAVEN.	OVERSCHOT.
Het gasthuis . . .	fr. 11521-99	fr. 11520-01	fr. 1-98
De infermery van 't Beggynhof . . .	» 8716-96	» 8627-20	» 89-76
Het jongens weezenhuis	» 5292-56	» 2864-74	» 427-62
Het meisjes weezenhuis	» 4815-22	» 4512-98	» 270-24
Algemeen totaal	fr. 28344-53	fr. 27554-95	fr. 789-60
Die voor 1850 bedroegen	» 27899-57	» 27248-21	» 651-55
Verskil in meer fr.	444-96	fr. 306-72	fr. 127-25

Betwistbare zaken.

Er bestaet by de godshuizen geene enkele betwistbare zaak.

Opgaef der weezen, enz.

Het getal kinderen, in het jongens weezenhuis onderhouden, is hetzelfde gebleven en beloopt, even als het verledene jaer, op 12. In het meisjes weezenhuis is het getal met 5 vermeerderd. Er zyn er thans 21.

De beggynen, die door de fondatie in de infermery worden onderhouden, zyn niet vermeerderd.

In de huishoudelyke bestiering van deze gestichten is geene verandering geschied.

De financiële gesteltenis der twee weezenhuizen, verbeterd, en de stad zal dezelve het toekomende jaer niet moeten ondersteunen.

Opgaef der verzorgde zieken in het gasthuis.

Men heeft in ons gasthuis verzorgd, te weten :

	ZIEKEN				Totael.
	ten late onzer stad behoorrendo.	voor rekening van andere gemeenten.	voor rekening van den- stact	voor hunne penningen	
Sedert 1 7 ^{ber} 1830 tot 1 7 ^{ber} 1831.	209	10	19	5	243
En op het zelfde tydstop van 1819-1830.	336	13	»	14	363
Verskil $\left\{ \begin{array}{l} \text{in meer} \\ \text{in min} \end{array} \right.$	» 127	» 3	19	» 9	» 120

Wy achten het onnoodig al de diensten en de ondersteuning te herhalen die onze behoefstige klas van wege ons gasthuis geniet.

Overigens is het onzen inwooneren genoegzaam bekend, met wat zorg en gulheid de gasthuisnonnen ter liefde Gods, aenhoudend onzen behoefstigen evenmensch elken oogenblik troosten en bystaen.

Oud mannen- en vrouwenhuis.

Met een waer genoeg kunnen wy UEd. doen kennen, dat de oprigting van een oud mannen- en vrouwenhuis, sedert zoo veel jaren gewenscht en door gebrek aen middelen altoos vercrægd, in het toekomende jaer alhier ter stede, zoo wy zekerlyk verhopien, tot stand zal kunnen worden gebragt. Wy hebben reeds voorloopig voor deze inrigting eenesom van fr. 7500-» in de stedelyke begrooting begrepen. Ook is het ons aengenaem te kunnen zeggen, dat de eerwaerde heer pastor Smolderen en onze menschlievende gasthuisnonnen, aen wie de stad zoo veel dank schuldig is, ons met hunne bereidwillige diensten zullen ondersteunen

Wy durven ook verhopē, dat onze eerbiedwaardige geestelyken, ons tot het in stand brengen van het bedoelde gesticht, met raed en daed behulpzaam zullen zyn. Overigens twyfelē wy ook niet, of onze gegoede burgerklas zal ook medestichter willen zyn, en eene milde almoes geven om aen eenige brave ouderlingen, die ofschoon vroeger door hun gedrag en werkzaamheid op eene betere toekomst hadden mogen hopen, de middelen te geven om de weinige jaren die zy nog te beleven hebben, zonder kommer aen God te kunnen opofferen.

Zinneloozen.

Het getal der zinneloozen te Antwerpen, Brugge, Gheel en elders ten koste van het armbestuer dezer stad geplaatst, is met één verminderd, en beloopt nog 52.

Om de werkzaamheden van het voormelde armbestuer een weinig te ontlasten, hebben wy het goed gevonden van de deswege te doene betalingen in naem der stad te laten verrigten. Wy hebben dien ten gevolge het art. betiteld: *Verplegingskosten van behoeftigen* in de begrooting vermeerderd en den te verleenen buitengewoon onderstand aen het bureel verminderd.

Blinden en stom-dooven.

Zie ons vorig verslag.

Bedelaers werkhuis.

De stad heeft gedurende het 4 ^e kwartael 1850 te Hoogstraeten moeten onderhouden	15	bedelaers.
Id. het 1 ^e id. 1851	15	»
Id. het 2 ^e » »	15	»
Id. het 3 ^e » »	12	»

Totaal 55

En op gemeld tydstip in 1849-1850. 92 »

Verschl in min. 59

Deze vermindering komt namelyk daeruit voort, dat wy geene gelegenheid laten voorby gaen, om de in vry-

heidsteliing te verzoeken van die persoonen, welke firstaat zyn door hunnen arbeid den kost te kunnen winnen.

Sedert ons laetste verslag hebben er zeven bedelaers, die onophoudelyk door de stad moesten worden onderhouden, de aanvraag gedaen om naer Amerika te worden overgevoerd. Wy hebben met genoegen hunne aanvragen ingewilligd, en ofschoon de stad hiervoor fr. 1124-38 heeft moeten betalen, achten wy echter hun vertrek zeer voordeelig voor dezelve.

Het ware te verlangen dat er nog 5 persoonen die te Hoogstraeten, aen de stad al meer dan 4000 fr. hebben gekost, dezelfde aanvraag deden. Wy zouden alsdan kunnen verhopē van met eene kleine opoffering de stad te ontslagen, van deze onnuttige, eerlooze wezens.

Titel V.

EEREDIENST.

Geestelykheid, kloosters, geestelyke corporatien, enz.

Zie ons vorig verslag.

Opzigtelyk de vergrooting van de kapel te Schoonbroeck, waervan de aanbesteding aen den heer Vandensplas voor fr. 8,740- is toegewezen en goedgekeurd geworden, moeten wy doen kennen, dat, ofschoon wy hem zoo veel mogelyk geldelyke hulpmiddelen hebben verschaf, de uit te voerene werken traegzaam vorderen. En wy hebben reden van te vreezen dat er dwangmiddelen jegens hem en zyne borgen zullen moeten worden gebruikt.

Titel VI.

OPENBAER ONDERWYS.

Gouvernements lagere hoofdschool.

Wy hebben, even als het verledene jaer, van geene veranderingen in het onderwyzend noch in het besturend personeel der lagere hoofdschool melding te maken.

De vakken van onderwys zyn ook dezelfde gebleven.
 Op 1 sept. jl. waren er in deze school 150 leerlingen.
 » 1850 » » 118 »
 » 1849 » » 112 »
 » 1848 » » 91 »

Het is UEd. allen bekend, dat deze school, die by hare inrigting in 1814, veel tegenkanters alhier ter stede vond, welke de onderstanden die de stad aen haer verleende als verkwistende uitgaven aanzagen, alle jaren door meerder leerlingen wordt bygewoond, ja, hoe langer hoe meer als onontbeerlyk voor onze stad wordt geacht. Dank aen de heeren professoren die door hun gedrag, kunde en onvermoeiden arbeid niet alleenlyk de leere-zucht by hunne leerlingen weten aen te moedigen, maer die hen ook de wetenschappen weten aen te leeren die de lagere hoofdschool onzer stad nu dry opvolgende jaren uitmuntend doet onderscheiden.

By onze vorige verslagen meldden wy den behaelden zegeprael door de heeren Stevens en Fr. Vues, en thans kunnen wy dien doen kennen van den laetsten pryskamp, welke in de maend augustus jl., tusschen de lagere hoofdschool van de provincie, te Antwerpen, heeft plaats gehad. Zie hier den uitslag :

De leerling Joseph Wybauw, heeft met 172 1/2 punten den buitengewoonen prys gewonnen. (Er waren slechts 200 punten te verdienen.)

De leerling Gustave Mesmackers, heeft den eersten gewoonen prys met 166 1/2 punten behaald, en de leerling Eduardus Glénisson heeft den 2e accessit met 154 3/4 punten verkregen.

De 2e prys en de 1e accessit zyn door twee leerlingen van de school van Antwerpen met 162 1/2 en 158 1/4 punten gewonnen. De school van Mechelen heeft slechts den 5e accessit kunnen inoogsten.

De pryzen, die gewoonlyk door den heer gouverneur der provincie plegtiglyk aen de overwinnaers worden uitgereikt, zyn nog niet gegeven.

Genoemde Fr. Vues die het verledene jaer den eersten gewoonen prys had gewonnen en die sedert de lessen van het *atheneum* te Brussel bywoont, heeft ook den

luister onzer school, waer hy de grondbeginselen van de vlaemsche en fransche talen aenleerde, niet doen verminderen. Hy is te Brussel met de eerste pryzen van de fransche taal en de geschiedkunde, en verder met nog twee eerste *accessiten* bekroond geworden.

By uwe beraedslaging van den 14 july jl. hadt UEd. de voorloopige handhaving van de opgemelde lagere hoofdschool gevraagd. Doch deze is door UEd., op de inlichtingen die aen de gezondene deputatie te Brussel waren gegeven, dat er ingevolge de wet van 1 juny 1850 geene gouvernementen lagere hoofdscholen meer konden bestaan, door uwe latere beraming van den 25^e augustus gewyzigd, en hierby is het staetsbestuer ook aenzocht geworden, om de meergemelde school in eene school van middelbaer onderwys van den tweeden graed te veranderen.

Middeleryl dat de voormelde beraming werd opgezonden, hebben wy enen brief van den heer gouverneur ontvangen die te kennen geeft, dat zoo lang er geene beslissing over de kwestie der lokalen was genomen, deze school op den ouden voet zou worden gehandhaefd.

Sedert hebben wy deswege geene nadere berigten ontvangen.

Gemeente lagere scholen.

Onze gemeente-school onderwyzers blyven by volharding aen het doel dat zy moeten betrachten, en aen ons vertrouwen beantwoorden.

Op 1^e january jl. onderwees men :

	Mits betaling.		Kosteloos.			
	JONG. MEISJ.	JONG. MEISJ.	JONG. MEISJ.	JONG. MEISJ.		
In de stads kosteloze school	»	»	281	»		
In de school door den heer G. Tyriard bestierd	108	»	17	»		
In de school te Oud-Turnhout	61	58	59	2		
In de school te Severdonck	55	22	5	6		
In de school te Schoonbroeck	45	41	6	3		
	Totaal		249	101	568	11
Op 1 ^e jan. 1850 was hetzelfde			248	105	581	9
Vershil	{ in meer		1	»	»	2
	{ in min		»	2	15	»

Hieruit blykt, dat men in onze gemeente-scholen by aenhoudendheid meerder behoeftige kinderen dan andere blyft onderwyzen, en dat wy ten vollen aen het doel der bestaende wetsbepalingen over het lager onderwys voldoen.

Byzondere lagere scholen, bewaerscholen en scholen voor bejaerde persoonen.

Zie ons verslag over 1848-1849.

Zondagscholen.

Wy moeten herhalen, dat de inrigting van deze scholen, die wy aen onze achtbare geestelyken en andere veldoende persoonen te danken hebben, hoe langer hoe meer den grootsten lof verdienen.

Deze hebben eene belangrykheid verworpen die men nooit had kunnen hopen. Zy hebben ook aen vele persoonen het middel gegeven om nuttige leden der maetschappy te worden en hun kennissen doen verkrygen waervan zy, zonder deze inrigting, altoos beroofd zouden zyn gebleven.

Op 1° september jl. genoten er in de opgemelde scholen 517 jongens en 431 meisjes het onderwys.

Overigens moeten wy, den aenhoudenden en belangloozen yver pryzen van die jonge lieden en jufvrouwen, die wedyveren om het onderwys onder het toezigt van onze geestelyken te kunnen geven, en medewerken om het doel, dat deze heeren betrachten, te verkrygen.

Scholen van nyverheid, kunsten, ambachten en normaelscholen.

Deze bestaen hier ter stede niet.

Onderwyzend personcel, jaerwedden der onderwyzers, enz.

Wy hebben van geene verandering in het onderwyzend personeel gewag te maken.

Volgens de begrooting, is er voor het loopende dienst-er toegestaan :

1 ^o Voor de gouvernements lagere hoofdschool	fr. 1000- ^o
2 ^o Voor de stadskostelooze school	» 2415- ^o
3 ^o Voor de school bestierd door den heer G. Tyriard	» 600- ^o
4 ^o Voor de school te Oud-Turnhout	» 465- ^o
5 ^o Voor die te Severdonck	» 450- ^o
en 6 ^o voor die te Schoonbroeck	» 540- ^o

Schoollokalen.

De nieuwe school te Severdonck, waervan wy het verledene jaer de aanbesteding meldden, is teenmael voltrokken.

Onderstanden voor het lager onderwys.

De onderstanden door onze stad ten voordeele van de lagere scholen in 1851 te verleenen, hierin begrepen de jaerwedde der onderwyzers, bedragen, zoo als hiervoren is gezeid fr. 5448-^o.

Wy hebben van de provincie nog geene bydragen voor het loopende jaer ontvangen.

De toelage, die de stad aen de gouvernements lagere hoofdschool uitkeert, vermindert jaerlyks. Buiten de lokalen geniet zy voor het loopende jaer 1000 franken.

Middelbaer onderwys.

Het onderwys, dat in het kollegie wordt gegeven, laet niets te verlangen over. Hetzelve wordt jaerlyks uitgebreid en wy kunnen zeggen, dat men in onze stad nooit als heden die geleerdheid in alle vakken van onderwys heeft kunnen bekomen. Het getal der studenten blyft by volharding vermeerderen, en dezelve doen, doordien zy nu sedert omtrent twee jaren gedurig onder het toezigt der professoren hunne studie-uren moeten doorbrengen, veel meer vorderingen dan te voren.

Sedert ons laetste verslag hebben de heeren professoren, ten dienste der studenten in het kollegie, eene boekverzameling aengeschaft, alsmede een kabinet ingerigt voor het bestuderen der natuerkunde.

Byzondere kostscholen.

De byzondere kostschool voor meisjes alhier, door de kanonikerssen van het heilig Graf gehouden, is onder alle punten aanbevelenswaardig. Zy is ook voor onze stad van een allergrootste nut.

De onverbeterlyke opvoeding en het onderwys, die de meisjes in deze school door het bestuer van den geleerden eerw. heer Jacobs en de goede zorg en kennissen van de gemelde kanonikerssen kunnen verkrygen, doet ons verhoppen dat zy van jaer tot jaer belangrijker zal worden.

Titel VII.

SCHOONE KUNSTEN, WETENSCHAPPEN EN LETTEREN.

Teekenschool.

Deswegens hebben wy geene byzondere veranderingen te melden.

Byzondere verzameling van kunstvoorwerpen en oudheden.

De kunstvoorwerpen en oudheden, die het byzonder kabinet van den heer Van Genechten, voorzitter der regtbank, alhier, uitmaken, zyn dit jaer in dry andere vertrekken overgebracht geworden. Deze vertrekken verbeelden een deftig burgerverblyf, keuken en gestoffeerde zaal der middel eeuwen, welke het oog der bezoekers aengenaem verrassen. Het kostelyk gouden leer, waarmede de zaal prachtiglyk is behangen, doet niet alleen de oogen schemeren, maer geeft ook aan de veel verschillende ten toongestelde voorwerpen eene zekere bekoorlykheid. Deze zaal is tevens met een zeer oud vloertapyt, verschillende figuren vertoonende, versierd, en door velen nieuwe voorwerpen verrykt geworden.

Het byzonder kabinet van den heer Van Hal, dat insgelyks in een ander huis is overgebracht, is sedert ons laetste verslag ook verrykt geworden met eenige geschilderde

derde glasruiten, heiligen verbeeldende, oude schoone gesnedene meubelen van de middeleeuwen, schilderyen van goede meesters, als mede met oude kanten van de 14^e, 15^e, 16^e en 17^e eeuw, die zeer fraai en fyn met de naeld zyn bewerkt.

Overigens zie men wegens voornoemde kabinetten den verderen uitleg in onze vorige verslagen.

Muziek-geenootschappen.

Zie ons verslag over 1848-1849.

Letterkundige geenootschappen.

Het historisch prozawerk, door het vlaemsch letterlievend geenootschap *de Dageraad*, waarvan wy het verledene jaer gewag maekten, is onder de pers en zal eerst daags het licht zien.

Gemeld geenootschap wynt nog altoos by voortdoring verdienstelyke schryvers, uit België en Holland, als korresponderende leden aan.

Titel VIII.

GEZONDHEIDS (HYGIËNE) EN OPENBARE GEZONDHEIDS-GESTELTENIS.

Betrekkellyk het *geneeskundig toezigt*, het *geneeskundig personeel* en de *commissie voor de gezondheid*, hebben wy even als het verledene jaer, behalve het overlyden van den heer doctor Van Oorschot, geene verandering aan te stippen.

Openbare gezondheids-gesteltenis.

De openbare gezondheids-gesteltenis blyft in onze stad zeer voldoende. Geene byzondere kwaadaerdige ziekten hebben er sedert ons laetste verslag geheerscht.

Koeypokinenting.

Zie ons verslag over 1848-1849.

Zindelykheid der straten.

Deze worden by voortdoring op eene onverbeterlyke wyze voor de redenen in onze vorige verslagen aengehaeld, zeer zindelyk gehouden.

Gymnastique of ligchaems-oefening.

Dit onderwys maekt in de gouvernements lagere hoofdschool veel vordering.

Begrafsenissen.

De bemuring van het gemeente kerkhof is geheel voltooyd en ook met arduinsteenen bedekt.

Rampen en ongevallen.

Wy hebben geene groote rampen noch byzondere ongelukken, dan het verdrinken van eenen persoon, en het overryden van een kind, te betreuren gehad.

Titel IX.

OPENBARE VEILIGHEID, JUSTICIE EN GEVANGENHUIZEN.

Policie: inrigting en personcel, ordonnantiën en reglementen.

Zonder verandering.

Aenhoudingen, misdaden en overtredingen.

Sedert den 1° september 1850 tot den 1° september jl. heeft onze policie 259 processen-verbael opgemaekt, te weten:

Voor dievery van aerdappelen	5
» brood-dievery	1
» hout-dievery	45
» strooisel-dievery	70
» gras-dievery	15
» rapen-dievery	5
Mede te dragen	105

Mede gedragen	105
Voor aerden-dievery	4
» geld-dievery	1
» kelder-dievery	1
» kleeder-dievery	4
» meubel-dievery	5
» dievery van beenderen	1
» mishandeling en scheldwoorden	25
» overtreding der wet op de jagt	2
» onwettige plantingen	20
» het niet openen der schoorsen	1
» zinneloosheid	14
» overtredingen aen het reglement op de nachtwachten	4
» overtredingen aen 't reglement op de herbergen	8
» overtredingen aen het reglement op de belasting der honden	6
» overtredingen aen het brandreglement	20
» overtredingen aen het reglement wegens het ruimen der latrinen	1
» het belemmeren van wegen	2
» het weiden van beesten op andermans gronden	8
» het verderven van veldvruchten	1
» het uitoefenen van de vecartsenykunde zonder toelating	2
» het aenhouden van eenen deserteur	1
» ander overtredingen aen de gemeente reglementen en van enkele policie	3
Totaal	259

Zelfmoorden.

Sedert ons laetste verslag hebben wy geenezelfmoorden te betreuren gehad.

Gevangenhuis.

Zonder verandering.

Hulpmiddelen tegen brand.

Aengaende de reglementaire behoedings- beschikkingen, verzekerings maatschappijen, verzekerde huizen, stadspompsters en hulpmaterieel, hebben wy, even als het verledene jaer, van geene veranderingen melding te maken. Het hulpmaterieel wordt in eenen goeden staet onderhouden.

Paspoorten.

Sedert ons laetste verslag hebben wy maer 11 binnenslandsche paspoorten afgeleverd. De gevraagde buitenslandsche paspoorten hebben zich tot het getal van acht bepaeld, te weten : 5 voor Engeland, 2 voor Frankryk en 1 voor Duitschland.

Zakboekjes voor werklieden en dienstboden.

Sedert 1° oct. 1850 hebben wy 17 zakboekjes afgegeven. Het getal der tot nu toe afgeleverde zakboekjes beloopt op 754.

Aenplakking. Openbare roepers.

Zonder verandering.

Titel X.

BURGERWACHT. — MILICIE. — GARNIZOEN.

Burgerwacht : plaatselyke inrigting, enz.

Het getal der personen, alhier ter stede, ingevolge de wet van 8 mei 1848 eerstelyk ingeschreven beliep op 2417

By de herzieningen op :

1 ^o january 1849	2490
En 1 ^o january 1850	2442
En 1 ^o january 1851	2462

Van de 611 personen, in 1850 door ons voor den werkelyken dienst aangewezen, zyn er door hunnen ouderdom of om andere reden 25 buiten den werkelyken dienst gesteld, en 50 nieuwe ingelyfd.

De verdeeling der compagniën en der bataillons is de zelfde gebleven.

De heeren J. Van Gorp en Clerinx zyn door de 2° en 5° compagniën van het 1° bataillon als luitenants gekozen geworden. De eerstgenoemde in vervanging van den heer Verbruggen, demissionaris, en de tweede genoemde als plaatsvervanger van wylen den heer Verheyen.

Milicie.

BEPAELD AENDEEL.

Het bepaeld aendeel voor onze stad, dat voor 1850 op 55 was vastgesteld, is voor het loopende jaer op 58 bepaeld geworden. Het getal der ingeschrevene lotelingen, dat in 1850 tot 155 beliep, is dit jaer 151 geweest.

Niemand heeft zich wederspannig getoond.

Gevolg der werkingen van den milicie-raed.

Even als het verledene jaer hebben er dry zittingen van den milicie-raed plaats gehad.

Getal en redenen der vry- en uitstelingen.

Er zyn 59 lotelingen, welke dienstpligtige nummers hadden, door den voornoemden raed, het zy tydelyk of definitief vrygesteld, te weten :

Voor ligchaems-gebreken	15
« kleinheid van gestalte	8
« broeders in dienst	9
« onderstand van weduwe.	5
« als eenig kind zynde	2
« zynde zelf in dienst	2

Totaal 59

Men heeft 10 reklamen van beroep by de bestendige deputatie van den provincialen raed gedaen, en het verledene jaer 15.

Trap van onderwys der lotelingen.

Van de 151 lotelingen, dit jaer ingeschreven, zyn er :

10 die alleenlyk kunnen lezen;
53 welke kunnen lezen en schryven;
53 die kunnen lezen, schryven en cyferen;
en 55 welke geen hoegenaaemd onderwys hebben genoten.

Garnizoen. — Casernement.

Nihil.

Titel XI.

OPENBARE BELASTINGEN.

Kadaster.

Om aen UEd. een gedacht te geven van de werkzaamheden betrekkelijk het kadaster, welks grootte nuttigheid hoe langer hoe meer door ieder cen wordt erkend, doen wy hier na eene tabel volgen van de veranderingen die de eigendommen onder ons grondgebied gedurende tien jaren hebben ondergaen.

MUTATIEN.

Jaer.	Globale.	Enkele.	Cro- quis.	Nieuwe perseelen	Totaal.
1841	»	1057	55	155	1227
1842	»	947	28	88	1005
1843	»	1096	18	45	1156
1844	»	558	35	157	750
1845	} 506	1840	45	104	2452
1846		708	15	57	1015
1847	210	480	25	250	957
1848	} 695	1176	50	510	2254
1850					
Totaal	1582	7877	244	1160	10869

Uit de voorgaende tabel blykt dus, dat van de 15006 perseelen eigendommen die ons grondgebied bevat, er op de 10 jaren 1809, het zy door verkoop, mangeling of erfenis, van eigenaers zyn veranderd.

Opbrengst.

De opbrengst der grondbelastingen van onze stad voor het loopende dienstjaar bedraegt :

In principael	fr. 28,842-00
In opcentimen	» 5,521-55

Totaal ten voordeele van den staet . fr. 34,163-55

Opcentimen.

1° Voor de provincie	fr. 2,884-20
2° Voor de gemeente	» 7,210-50

Algemeen totaal fr. 44,258-05

En heeft voor grondslag een inkomen van fr. 206,555-05.
De marc le franc is fr. 44,9352.

Persoonle belasting.

GETAL DER AENESLAGENEN.

Onze stad telt 954 belastingsschuldigen.

Bedrag der kohieren.

Het gezamenlyk bedrag der kohieren beloopt op fr. 32,559-59 en is verdeeld als volgt :

Hoofdsom ten voordeele van den staet . fr. 22,410-06

Opcentimen.

1° Voor den staet	fr. 2,244-10
2° Voor de provincie	» 2,244-10
3° Voor de gemeente	» 5,610-25

Overeenkomend totaal fr. 32,559-59

Huerwaerde.

De belastbare huerwaerde volgens de kohieren is fr. 125,707.

Deuren en vensters.

Er zyn in onze stad 7,495 deuren en vensters aen de belasting onderworpen, te weten : 2187 à rato van fr. 84 ⁸⁰/₁₀₀ en 5306 aen fr. 1-00.

Haerdsteden.

Men telt in onze stad 1472 haerdsteden die belasting geven, te weten : 559 aen fr. 4-85, 635 aen fr. 1-50 en 298 aen fr. 3-71.

Mobilair.

Het mobilair is voor eene som van fr. 451,870-1 in de kohieren begrepen.

Dienstboden.

217 dienstboden betalen belasting, te weten : 29 fr. 6-56, 175 fr. 8-48 en 45 fr. 14-48.

Paerden.

Er is in onze stad slechts één paerd van weelde, en 57 andere waer voor men belasting betaelt.

De belasting op de paerden is op den volgenden voet verdeeld, te weten : 28 aen fr. 10-60, 29 aen fr. 15-0 en 1 aen fr. 42-40.

Patentregt.

Men telt in onze stad voor het loopende dienstjaer, tot heden, 889 patentpligtigen, en in 1850 beliep dit getal op 875.

Wat aengaet de rangregeling en de herziening van de heroepen, welke geenen vasten grondslag hebben, deze geschiedt by voortdoring met gemeen overleg door de zettters en den heer controleur der belastingen. Deze laetste blyft in zyne betrekkingen met de zettters prysbaer handelen.

Bedrag der kohieren.

Het bedrag der kohieren voor het tegenwoordige dienstjaer uitvoerbaer verklaerd, beloopt :

In hoofdsom fr. 8415-82

Opcentimen.

1° Voor den staet	fr.	845-77
2° Voor de provincie	»	84-09
3° Voor de gemeente	»	1520-32

Algemeen totaal fr. 10804-00

Provinciale belasting op de honden.

De provinciale belasting op de honden heeft in 1850 zuiver opgebracht fr. 912-00. Het derde, aen de stad toekomende, bedraegt gevolgelyk fr. 514-50.

Titel XII.

OPENBARE WERKEN.

Persooncel. Regeling van den dienst.

De heer Huybreghts, opzigtor voor het onderhouden en verbeteren der buertwegen, is andermael hernoemd geworden.

De openbare werken, die in dit jaer reeds voor de stad zyn of nog moeten uitgevoerd worden, bepalen zich by eene groote verbetering aen het gehouw van het stadhuis.

Groote wegen en straten.

De hoop, die wy het verledene jaer koesterden, heeft zich verwezenlykt. Het staetsbestuer heeft den steenweg van onze stad op Tilburg gedecreteerd, en er is reeds een gedeelte van denzelven aen den heer Liebrechts aenbesteed geworden. Wy vertrouwen dat deze begonne steenweg binnen de dry jaren zal zyn voltrokken.

Wy hebben ook veel hoop, dat men in het toekomende

jaer zal beginnen met eenen steenweg van het Zwaneveen achter Oud-Turnhout, over Arendonck, Reusel, Bladel enz., naer Eindhoven te leggen. Deze steenweg, wy achten het onnoodig hierover verder uit te weiden, zal zeker voordeel aen onze stad bybrengen. Over de hier voorgestemde gelden kan reeds beschikt worden, en deze zullen ook geene nieuwe opofferingen van onze inwooneren vergen.

Verder hebben wy geene byzonderheden over onze groote wegen en straten aen te stippen. Deze verbeteren jaerlyks.

Stads brandspuiten.

De bergplaats die dit jaer voor de stads brandspuiten onder het stadhuis is gemaakt, is zeer voldoende. De spuiten en het overige materieel, in onze vorige verslagen aengeduid, is in goeden staet.

Openbare verlichting.

De verlichting der stad, die, ofschoon zy sedert eenige jaren is verbeterd, laet nog te verlangen over, en derhalve hebben wy het noodig gevonden, het gewoon crediet hier voor in de stedelyke begrooting voor 1852 te vermeerderen.

Markten.

Wegens de markten is er sedert ons verslag over 1847-1848 geene verandering geschied.

In 1850 heeft men de oetrooti-regten van 110937 1/2 kilogrammen holer betaeld, welke voor het verbruik onzer inwooneren waren bestemd. In 1849 voor 106780 en in 1848 maer voor 99296.

De verpachting der regten om vleesch te mogen verkoopen, is dit jaer voor 516 franken geschied, en zal dus 84 franken minder dan het verledene jaer opbrengen.

Het staengeld op de graenmarkt heeft in 1850 fr. 1351-20 netto opgebracht, en in 1849 maer fr. 1177-05.

Op deze markten zyn verkocht :

	Tarwe.	Rogge.	Gerst.	Boekw.elt.	
	HECTOL.	HECTOL.	HECTOL.	HECTOL.	
In 1850.	1615	13373	589	1292	
In 1849.	1338	12084	1262	1071	
Verschil	in meer	277	1489	»	221
	in min	»	»	673	»

Slagthuis.

Zie ons verslag over 1847-1848.

Rivieren en waterloopen.

ZUIVERING. — OVERSTROOMINGEN.

De door ons bevolene en de verplichtende kuissching der rivieren en waterloopen is dit jaer tamelyk goed gedaen.

Echter is het te bejammeren, dat het onwaerdeerbaer belang, welk de landbouw uit de goede opening en zuivering van alle waterlozingen trekt, niet genoegzaam door de belanghebbenden wordt begrepen. En ofschoon onze policie alle moeite heeft gedaen om de boordeigenaren tot eene goede zuivering aen te manen, heeft de heer inspecteur der buertwegen het nog van zyne pligt geacht tegen 3 persoonen processen-verbael op te maken.

Wy durven ook verhoppen, dat de provinciale commissie, welke gelast is geworden om de rivieren der Kempen te bezigtigen, en voorstellen te doen, om de overstromingen, die wy dit jaer niet hebben gehad, zoo veel mogelyk voor te komen, welhaest die verbeteringen zal vragen, en die beletselen zal doen wegruimen, welke men sedert jaren heeft verlangd.

Casernen.

Nihil.

Onderhoud en verbetering der gemeente gebouwen.

Zie hier voren den titel *Openbare werken.*

Opening van plaatsen, nieuwe straten, wegen en waterlozingen.

Deze zyn er sedert ons laetste verslag niet gemaakt.

Byzondere bouwingen.

Sedert ons laetste verslag zyn er slechts dry nieuwe huizen op ons grondgebied gebouwd geworden.

De beschikkingen van ons bouwreglement worden by voortdoring regelmatig nagekomen.

Titel XIII.

LANDBOUW.

Hoedanigheid en opbrengsels van den grond.

Men zie hierover ons verslag van 1816-1817.

Staat van den oogst.

De staat van den oogst is dit jaer in 't algemeen, in hoedanigheid en opbrengst, buitengewoon goed geweest.

De voederplanten hebben ook eenen zeer voldoende opbrengst gegeven.

De klaver is insgelyks in verscheidene jaren zoo goed niet geweest. Derzelve bollen van den tweeden sneê, zullen, ofschoon zy hier dan daer, door het nat weder wat hebben geleden, wederom veel zaed voortbrengen.

De aerdappelen, voornamelyk de vroeg geplante, hebben dit jaer weinig door de ziekte geleden. Men kan berekenen dat deze vrucht in 't algemeen op ons grondgebied $\frac{3}{4}$ van eenen gewoonen oogst zal opbrengen. By voortdoring toont de ondervinding aen, dat de drooge, zandachtige gronden, aerdappelen van eene betere hoedanigheid opleveren, dan wel de goede, zware, bemeste gronden.

Opbrengsten.

Men berekent dat de navolgende granen per hectare

middelbarig in onze gemeente hebben opgebracht, te weten : 1° de tarwe 25 hectoliters, 2° het koren (rogge) 26 hectoliters, 3° de zomergerst 32 hectoliters, 4° de boekweit 30 hectoliters, 5° de haver 40 hectoliters en 6° het koolzaed 16 hectoliters.

Even als het verledene jaer, vermeenen wy UEd. over dit punt naer den inhoud van ons verslag over 1818-1819 te kunnen verzenden, en hier over geene verdere uitweiding te moeten doen.

Beplantingen en ontginningen.

De heeren Van der Beken-Pasteel, Dierckx-Van Genechten, Verheyen-Bavelaer, Borghs en c^{ie}, Smagghe, Van Broeckhoven, die de aenzienlykste beplantingen en ontginningen hebben ondernomen, blyven dezelve met goeden uitslag volharden.

Wy verhopen insgelyks het toekomende jaer eenen uitleg te zullen kunnen geven over de ontginningen, die de heer Van Put onder onze gemeente voornemens is te doen.

Staat van de paerden en van het vee. — Opneming. — Verbetering der rassen. — Veeziekten. — Vecartsenydiens.

De staat van de paerden en van het vee blyft in onze gemeente op eene voldoende wyze verbeteren.

Opneming.

De opneming, over twee maanden gedaen, bewyst dat wy in onze gemeente hebben, te weten :

Paerden van inlandsch ras.

Van dry jaren en meer : 3 hengsten, 121 merriën en 219 ruinen. Onder de dry jaren, de veulens mede gerekend : 2 hengsten, 6 merriën en 10 ruinen.

Paerden van vreemd of gekruist ras.

Van dry jaren en meer : 1 hengst, 6 merriën en 15

ruinen. Onder de dry jaren, de veulens mede gerekend :
4 merriën en 7 ruinen.

Hoornebeesten.

Van twee jaren en meer : 15 stieren voor den spring-
dienst, 68 stieren en ossen en 1852 koeijen. Boven de dry
maenden en onder de twee jaren : 5 stieren, 11 ossen ;
500 vaerzen en 681 kalveren.

Woldieren.

200 rammen, hamelen, schapen en lammeren.

Varkens.

868 van 2 maenden en meer.

Geiten.

821 bokken, geiten en geiten-lammeren.

Wegens de verbetering der rassen van het vee, hebben
wy geene byzondere veranderingen aen te stippen. De
Durhamsche stieren, die tot de verbetering van het
hoornevee by de weduwe Lauwers, te Papenbruggen,
zyn geplactst geweest, hebben zelfs weinig toeloop van
onze landbouwers gehad.

Wy hebben ook geene besmettelijke veeziekte in onze
stad, sedert eenige jaren, te betreuren gehad.

De veeartsenydienst wordt door den heer Clerinex, by
volharding, zeer voldoende en op eene lofwaardige wyze
verrigt.

Titel XIV.

NYVERHEID EN KOOPHANDEL.

*Nyverheids-inrigtingen, stoomwerktuigen, ongezonde en
gevaerlyke fabricken, onderzoeken van commodo en
incommodo.*

Wy hebben van geene byzondere nieuwe nyverheids-
inrigtingen sedert ons laetste verslag gewag te maken.

Ook hebben wy er geene in onze stad die gevaerlyk of
zeer gezond zyn.

Acht onderzoeken van commodo en incommodo heb-
ben er sedert ons laetste verslag plaets gehad, te weten :
2 voor de bouwving van hakovens, 3 voor de oprigting
van hoefsmederyen, 2 voor de inrigting van koper- en
blekslageryen en 1 voor het maken van eene ververy.

Koophandel.

BEWEGING VAN ONZE VAERT.

Sedert den 1ⁿ september 1850 tot den 1ⁿ september de-
zes jaers, zyn er alhier 84 schuiten aengekomen en gelost
geworden.

De schuiten, die onze vaert hebben bevaeren, zyn de
zoogenaemde : *Catharina, Marie Anne, Jeune Louise,
Alexandrine, Dame Antoinette, Lambertine, Marie Louise,
Caroline, Cécile, Victorine, Joanna Catharina, Madame,
la Jolie, Herna, Charles le Téméraire, François, Cam-
bronne, Léopold, Laurent, Théophile, Pierre, le Jeune
Charles, Joseph, le Jeune Jacques, le duc de Limbourg, le
Rejaugé, la Polka, l'Espoir, les Quatre Frères, le Vicux,
le Siffet, les Prussiens, le Notger, l'Inauguré, le Docteur,
la Ville de Liège, le Remonteur, Rouf, le Mogador, la
Beauté, le Rossignol, l'Active, l'Arrivé, en het Wapen van
Turnhout.*

Deze schuiten hebben gezamentlyk aengebragt, te
weten :

Verschil (in min in meer	Van 1 septem. 1850 tot 1 septem. 1851.		In 1849-1850 is er op hetzelfde tydstip langs de vaert inge- voerd.	
	1850	1851	1849	1850
5318 3/4	15350 3/4	15350 3/4	15350 3/4	15350 3/4
2025 1/2	29845	29845	29845	29845
12007	70169	70169	70169	70169
53071	29054	29054	29054	29054
29054	15882	15882	15882	15882
9286	9286	9286	9286	9286
3 2/100	5163 1/100	5163 1/100	5163 1/100	5163 1/100
0.53	15.15	15.15	15.15	15.15
01250	90450	90450	90450	90450
479	2019	2019	2019	2019
5200	5200	5200	5200	5200

Het verbruik van den kalk voor den landbouw is dit jaer vermeerderd. Er is sedert opgemeld tydstip 1202 3/4 hectoliters naer de omliggende gemeenten uitgevoerd. Deze uitvoer die in 1848-1849 op 8174 hectoliters beliep, bepaalde zich in 1849-1850 by 4221 hectoliters.

Er zyn geene steenkolen uitgevoerd. De uitvoer langs de vaert verbeterd niet.

Openbare vervoermiddelen.

Zonder verandering. Zie ons verslag over 1846-1847.

Jaermarkten.

Zonder verandering. Zie ons verslag over 1847-1848.

Tentoonstelling van nyverheids en landbouw-voortbrengsels, van beesten, enz.

Deze hebben wy in onze stad, sedert ons laetste verslag, niet gehad.

Levensbehoeften.

PRYS DER GRANEN.

De middelbare prys der granen per hectoliter, in het jaer 1850 op onze markt verkocht, is geweest voor :

De tarwe.	fr.	15-49	50/51
Het koren (rogge)	»	10-71	48/52
De garst	»	0-16	5/31
De bockweit.	»	0-16	

Prys der boter.

De middelbare prys der boter, per kilogram, in het jaer 1850 op onze markt verkocht, is geweest fr. 1-52 75/100.

Broodzetting.

De middelbare prys van het rogge brood is alhier in 1850 geweest fr. 1-14 27/6 de kilogram; in 1849 fr. 1-13 11/54; in 1848 fr. 1-14 18/48 en in 1847 25 centimen.

Regtbank.

De eenigste verandering waervan wy gewag moeten maken, is, dat den heer De Keyser, die naer Mechelen in dezelfde hoedanigheid van substitueet-procureur is verplactst geworden, door den heer Van Bellinghen is vervangen.

Koophandel en nyverheids-toestand, opschorsingen en bankbreuken.

De koophandel, die in het algemeen sedert ons laetste verslag niet is verbeterd, zal, wy durven het verhopen, zoohaest den steenweg op Tilburg is voltrokken, zich herstellen en allengskens eenen thans verloren uitweg herwinnen.

Betrekkelijk ons tykfabryk hebben wy geene betere berigten mede te deelen.

Het lynwaedweven, namelyk het fyne, neemt in tegendeel hier meer en meer toe.

Er zyn ook een drytal fabrykanten die de proefneming hebben willen doen om *russias* te maken, maer deze hebben er van afgezien, om redenen dat zy tegen de gevangenhuizen, in welke maer een kleine loon, wordt betaeld, niet konden werken.

De servetfabrikatie en die genaemd *jacquard* is ook niet verbeterd.

De fabrikatie van de kuiperskatoenen vergroot jaerlyks. En onze fabryken van siamoisen en katoenetten blyven steeds, hoe moeiljck ook, tegen hunne mededingers van Vlaenderen kampen.

Mogten wy by de wenschen die wy tot de bevoor-dering van onze manufactuer-fabryken in onze verslagen hebben geuit, ook eene aenrading aen onze fabrykanten geven, dan zouden wy hun de vraag opperen, eensdeels: of het hier niet noodzakelyk is geworden van werk-plaetsen (ateliers) op te rigten, om goede wevers op te kweeken en hen tot andere fabrikatien op te leiden; en anderdeels: of de fabrykanten zich niet meerder zouden moeten toelaggen om hunne voortbrengsels naer de

openbare tentoonstellingen te zenden, ten einde hunne fabrikatie by den vreemde te doen kennen en nieuwe uitwegen te vinden.

De heer Marynen-Vues is de eenigste onzer manufactuer-fabrykanten die te Londen heeft *geexposeerd*. Men heeft van zyne tyken eene loffelyke melding gemaakt.

Overigens gelooven wy, dat, met dit te doen, is het niet dat men nu en dan nieuwe nyverheden in onze stad zou zien bloeijen, zou men ten minste niet zoo zeer aen het oude stelsel gehecht blyven of den gewoonen slenter volgen.

De fabrikatie der kanten blyft ook nog altoos kwynend. Het spyt ons te moeten zeggen, dat wy hierin weinige verbeteringen kunnen verhopen, zoo lang de kantmeesteressen, die hier in groot getal genoeg zyn, niet beter in het vak, dat zy aen andere willen leeren, zyn onderwezen.

De verzending van onze kanten is ook verminderd doordien dat de mode er eene groote verandering in te wege heeft gebracht. Die, welke nu sedert eenigen tyd het meeste worden gevraagd, zyn de zogenaemde *Valenciennes*, zwarte-katoenen en zyden kanten. En onze werksters zyn ongelukkiglyk met dit werk niet genoegzaam bekend.

Het ware derhalve te wenschen dat er eenige van onze fabrykanten eene opoffering deden, om eenige meesteressen uit Vlaenderen, namelyk van Geeraerdsbergen, aen te werven, alwaer men zegt dat deze nyverheid sterk toeneemt. Deze maetregel zoude ook niet alleen onze plaets, die door derzelver kanten sedert eeuwen goed is befaemd geweest, op dezelfde hoogte als de andere steden, waer men meer den smack der eeuw volgt, doen blyven, maer de kleine burgerklas vooral zou er ook merkelyk by winnen.

De fabryken van gekleurd papier, kaertmakeryën, enz. enz. van de heeren Glénisson en Van Genechten, en Dierckx-Brepols, worden by voortdoring meer en meer uitgebreid, en blyven een groot getal werklieden bezigen. De heeren Glénisson en Van Genechten hebben ook eenige

hunner voortbrengselen naer de wereldtentoonstelling doen overbrengen, en er is van deze te Londen veel goed gezegd geworden.

Onze garen- en linnenbleekeryen, of schoon zy tegen de overige van het land kunnen werken, geven echter weinige verdiensten.

Het vertier van onze brouweryën, alsmede dat van onze zout- en zeepziedery, is nagenoeg hetzelfde gebleven, doch niet vergroot.

De verzendingen van onze huidevetteryën vermeerderen.

Wyders is het ons andermael aengenaem, van geen gewag te moeten maken van opschorsingen of bankbreuken in onze stad.

Ten slotte, Myne Heeren, leggen wy ter tafel tot UEd. narigt, ingevolge den zin der gemeente wet, het door ons opgemaakt ontwerp van de stedelyke begrooting voor 1852, hetwelk wy aen uwe beraming onderwerpen.

Aldus gedaen en voorgelezen in de openbare zitting van den gemeente raed der stad Turnhout, datum als boven.

Ter ordonnantie :

De Burgemeester

De Secretaris

J. A. A. DIERCKX.

P. J. HEUVELMANS.